

8. JJ Jeng Lianjun. An System Dynamics Modeling for SOA Project Management / JJ Jeng Lianjun [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=4273438>
9. Jess Thompson et al. Management Update: Predicts 2006: The Strategic Impact of SOA Broadens [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib-resources.unimelb.edu.au/qartner/research/136500/136557/136557.pdf>
10. Paul Allen Service Orientation: Winning Strategies and Best Practices [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cambridge.org/us/academic/subjects/engineering/technology-management/service-orientation-winning-strategies-and-best-practices?format=HB>

Стаття надійшла: 10.06.2015 р.
Рецензент: д.е.н., доц. Горювий Д.А.

УДК 65.014.1

JEL Classification: A 10

ОСНОВНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ЗАХОДІВ ЩОДО РОЗВИТКУ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мешкова Н.Л., к. е.н., доцент

Донбаський державний технічний університет, м. Лисичанськ

Анотація. В статті розглядаються важливі завдання розробки заходів щодо підвищення ділової активності промислового підприємства, удосконалення управління діловою активністю у сформованих умовах діяльності.

Запропоновано концептуальний підхід до управління діловою активністю промислового підприємства, який передбачає вирішення завдань управління діловою активністю у рамках сформованої системи управління діловою активністю, що дозволяє послідовно і системно забезпечити виконання мети управління діловою активністю.

В основу концептуального підходу покладено два моменти: 1) виконання завдань управління діловою активністю промислового підприємства; 2) формування і реалізація системи управління діловою активністю підприємства. До системи управління діловою активністю підприємства увійшли: напрями (підсистеми) управління діловою активністю, що включають оцінку стадій економічного розвитку промислового підприємства, оцінку макроумів, в яких функціонує підприємство, та оцінку рівнів ділової активності підприємства; етапи управління діловою активністю, які реалізуються за трьома напрямками управління відповідно за кожною стадією розвитку економіки підприємства, за кожним рівнем ділової активності підприємства та кожним загальноекономічним періодом функціонування. Особливістю запропонованого концептуального підходу до удосконалення управління діловою активністю є поєднання реалізації завдань управління діловою активністю із системним підходом до управління, причому завдання управління є частиною системи управління діловою активністю промислового підприємства. Це дозволить підвищити ефективність управління діловим станом на основі концентрації усіх процесів, підходів, напрямів, а також завдань і функцій управління в одному місці (відділі, службі підприємства) з метою своєчасного реагування на непередбачувальні зміни у внутрішньому і зовнішньому становищі, з метою впровадження зважених, послідовних і збалансованих управлінських рішень на усіх стадіях і періодах управління діловою активністю, з метою здійснення всебічного контролю за реалізацією управлінських рішень.

Ключові слова: ділова активність, промислове підприємство, система управління, забезпечення ділової активності, стимулювання ділової активності, активізація ділової активності.

THE MAJOR PRINCIPLES OF THE DEVELOPMENT OF MEASURES CONCERNING THE EVOLUTION OF BUSINESS ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Natalia Meshkova, PhD in Economics, Associate Professor

Donbas State Technical University, Lysychansk

Summary. This article studies the important tasks on the development of measures to increase the business activity of the industrial enterprise, the improvement of business activity management in the existing activity conditions.

The conceptual approach is proposed to manage the business activity of the industrial enterprise, which implies the solution of the tasks regarding the management of the business activity in terms of the existing system of management of the business activity, that allows coherently and systemically provide the fulfillment of goal of

the management business activity. The basis for the conceptual approach is in two principles: 1) performance of the business activity management tasks of the industrial enterprise; 2) forming and realization of control system of business activity enterprise. The management system of business activity of the industrial enterprise includes: directions (subsystems) of the business activity management, that include the evaluation of economic development phases of the industrial enterprise, the evaluation of the macro-conditions the enterprise functions within, and the evaluation of the business activity levels of the enterprise; phases of the management of business activity, that are executed in three management directions accordingly to each phase of the economic development of the enterprise, to each level of the business activity of the enterprise and each general economical period of functioning. The distinguishing feature of the conceptual approach proposed for the improvement of the business activity management is a combination of performance of the business activity management tasks and systematic management approach, given that the management tasks are part of the business activity management system of the industrial enterprise. This allows to promote the business position management efficiency based on the concentration of all processes, approaches, directions, and also tasks and management functions in the same place (department, enterprise service) with the purpose to instantly react to the internal and external situation, with the purpose to execute coherent, astute, deliberate management decisions during all the business activity management phases and periods, with a purpose to establish a comprehensive control on the execution of the management decisions.

Keywords: *business activity, industrial enterprise, management system, insurance of business activity, stimulation of business activity, activation of business activity.*

Постановка проблеми. Посткризовий період, у якому функціонують вітчизняні підприємства, є складним і непередбачуваним, що довели результати оцінки ділової активності за основними показниками розвитку на прикладі підприємств промисловості та металургійної галузі. Негативним моментом у процесі аналізу виявлено той факт, що не простежується позитивної динаміки до відновлення фінансово-економічного становища, у тому числі стану ділової активності підприємств навіть у третій післякризовий рік господарювання, а, навпроти, динаміка показників собівартості продукції, доходу від реалізації продукції, чистого прибутку, оборотності, стійкості економічного зростання свідчить про необхідність вжиття радикальних заходів щодо удосконалення управління фінансово-господарської діяльності промислових підприємств та підвищення рівня ділової активності в існуючих ринкових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням побудови системи моніторингу ділової активності підприємств та принципам її побудови (за узагальнюючими показниками оцінки ділової активності, відхиленнями від отриманих результатів, аналізом причин відхилень, визначенням резервів та розробкою пропозицій щодо підвищення і стабілізації рівня ділової активності) [1, с.146; 2-4], стратегії управління діловою активністю з акцентом на управління ресурсами підприємства [1, с.144] присвячено науковій праці М.П. Войнаренко і Т.Г. Рзаєвої. Проблема здатності до активізації та стратегії підвищення ділової активності підприємства досліджувала І.М. Тихонова [5].

Російські науковці вивчали завдання ефективного управління діловою активністю підприємства [6, 7, 8]; модель управління станом ділової активності в економічному середовищі запропоновано О.М. Кремеровим [9].

Невирішені складові загальної проблеми. Однак здобуті наукові результати щодо висвітлення значення ділової активності для успішного розвитку господарської і економічної діяльності не в повній мірі окреслюють коло питань щодо ефективного управління діловою активністю у посткризовий період та не містять науково-методичні та практичні аспекти втілення заходів управління фінансово-господарською діяльністю з позиції удосконалення ділового стану.

Формулювання цілей статті. На даному етапі дослідження важливим є завдання розробки заходів щодо підвищення ділової активності промислового підприємства, удосконалення управління діловою активністю у сформованих умовах діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою відновлення, забезпечення, досягнення стану активізації і стимулювання ділової активності суб'єкта господарювання у роботі розроблено концептуальний підхід до управління діловою активністю, який схематично представлено на рисунку 1.

Як видно з інформації на рисунку 1, в основу запропонованого концептуального підходу до управління діловою активністю покладено два моменти:

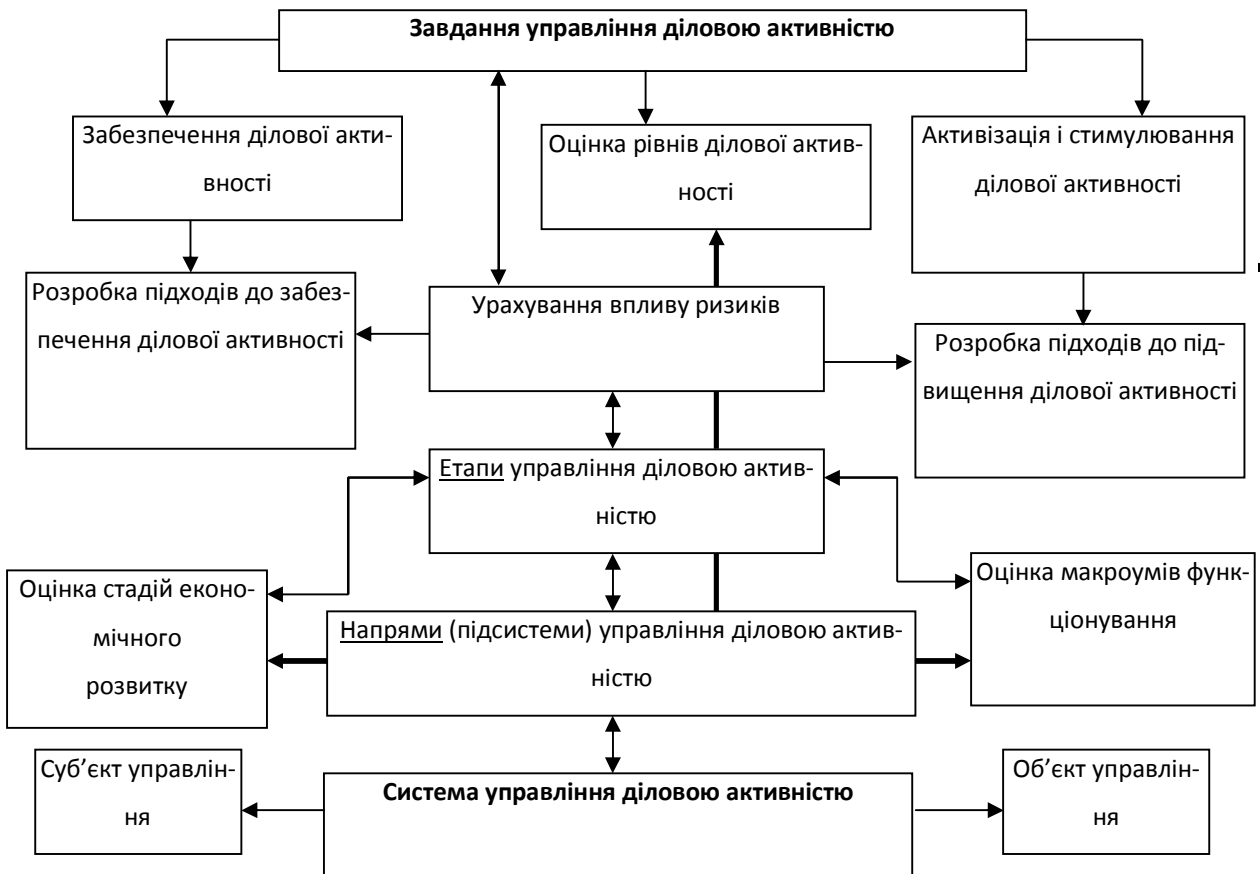
по-перше, виконання завдань управління діловою активністю промислового підприємства: оцінка рівнів ділової активності, забезпечення, активізація і стимулювання ділової активності,

по-друге, формування і реалізація системи управління діловою активністю підприємства, до якої увійшли:

- напрями (підсистеми) управління діловою активністю, що включають оцінку стадій економічного розвитку промислового підприємства, оцінку макроумів, в яких функціонує підприємство, та оцінку рівнів ділової активності підприємства;

- етапи управління діловою активністю, які реалізуються за трьома напрямками управління відповідно за кожною стадією розвитку економіки підприємства, за кожним рівнем ділової активності підприємства та кожним загальноекономічним періодом функціонування;

- ризик у процесі управління діловою активністю підприємства, який потрібно враховувати під час реалізації етапів управління, а також підходи до забезпечення і підвищення ділової активності суб'єкта господарювання.

Рисунок 1 - Концептуальний підхід до управління діловою активністю промислового підприємства

Слід зазначити, що оцінка рівнів ділової активності (високий, середній і низький) виступає у дослідженні як одне з основних завдань управління діловою активністю підприємства та як один із напрямів управління діловим станом. Так, оцінка рівнів ділової активності як реалізація завдання управління діловою активністю передбачає визначення рівня активності на основі результатів аналізу основних показників діяльності підприємства (приросту активів, виручки від реалізації продукції, прибутку). У процесі реалізації напрямів управління за високим, середнім і низьким рівнем ділової активності визначається сутність етапів управління діловою активністю.

Реалізація напрямів управління відбувається з урахуванням впливу ризиків та впровадження заходів щодо їх нейтралізації. У роботі розглянуто ризики, що впливають на управлінські рішення у процесі забезпечення ділової активності у посткризовий період, а також визначено специфічні ризики у процесі активізації і стимулювання ділової активності підприємства.

Отже, особливістю запропонованого концептуального підходу до удосконалення управління діловою активністю є поєднання реалізації завдань управління діловою актив-

ністю із системним підходом до управління, причому завдання управління є частиною системи управління діловою активністю промислового підприємства. Це дозволить підвищити ефективність управління діловим станом на основі концентрації усіх процесів, підходів, напрямів, а також завдань і функцій управління в одному місці (відділі, службі підприємства) з метою своєчасного реагування на непередбачувані зміни у внутрішньому і зовнішньому становищі, з метою впровадження зважених, послідовних і збалансованих управлінських рішень на усіх стадіях і періодах управління діловою активністю, з метою здійснення всебічного контролю за реалізацією управлінських рішень.

Підсистеми управління діловою активністю, які у роботі визначено як напрями управління, досліджуються за чотирма основними стадіями економічного розвитку підприємства [10, с. 66]. Характеристику кожної стадії розвитку з позиції управління діловою активністю подано нижче:

– становлення: на даній стадії підприємство розпочинає вести ділову активність одночасно із відкриттям діяльності взагалі. Відбувається вкладення коштів у розвиток господарської діяльності, налагоджується випуск і реалізація продукції в умовах залучення інвестиційних ресурсів. Показники господарювання в основному від'ємні у зв'язку із великими обсягами витрат;

– розвиток: стан ділової активності на даній стадії активізується – збільшуються обсяги виробництва і реалізації продукції, відбувається освоєння виробничих потужностей, розширюються канали збуту продукції. Показники розвитку діяльності покращуються, інвестиційні ресурси залучаються у менших обсягах, підприємство отримує прибутки і є рентабельним;

– стабілізація: дана стадія економічного розвитку підприємства передбачає забезпечення досягнутого стану ділової активності в умовах стійкості фінансово-економічного становища. Підприємство є фінансово стійким, виходить на проектні потужності, для підтримки господарської діяльності вистачає власних коштів. Показники діяльності знаходяться у межах планових розрахунків, є позитивними, а динаміка показників свідчить про досягнення стану фінансової рівноваги;

– диверсифікація: ця стадія розвитку економіки промислового підприємства пов'язана із відновленням стану ділової активності у зв'язку зі зміною продукції, що випускається (появою нових видів продукції, зменшення випуску існуючих видів продукції тощо). Підприємство розпочинає залучення інвестиційних коштів для реалізації нових виробничих проектів, здійснюється пошук нових каналів збуту продукції. Показники діяльності суб'єкта господарювання мають змінну динаміку і нестійку тенденцію до зростання, оскільки потрібен час для закріплення нової продукції на ринку.

Серед макроумов функціонування підприємств, за якими розглядаються напрями управління діловою активністю суб'єктів господарювання, виділено три періоди. Особливості кожного із періодів функціонування наведено нижче:

– період зростання економіки: характеризується показниками росту – зростання обсягу промислового виробництва, приріст капітальних інвестицій та інвестицій в основний капітал, збільшення заробітної плати; доступність банківського та інших видів кредитування;

– період кризи: за показниками розвитку економіки спостерігається спад – зниження продуктивності праці, зменшення обсягу виробництва промислової продукції, низька рентабельність; дефіцит оборотних коштів, неплатоспроможність, девальвація національної валюти, банкрутство підприємств, неконкурентоспроможність продукції;

– посткризовий період: у сучасних умовах господарювання характеризується зростанням операційних витрат, зростанням збитків підприємств, скороченням доходів; однак позитивна динаміка також спостерігається і має прояв у зростанні заробітної плати, низькому рівні інфляції, стабільності курсу національної валюти.

Напрями управління діловою активністю залежать від умов розвитку промислового підприємства і зовнішніх умов його функціонування, які, до речі, впливають на рівень ділової активності. Підприємства можуть знаходитися на певній *стадії економічного розвитку* за будь-яких *макроумов функціонування* та мати при цьому різні *рівні ділової активності*. Узагальнюючи, можна відзначити, що ці перелічені умови або компоненти визначають спроможність підприємства розвивати ділову активність та утворюють трикомпонентний показник.

Висновок або наукова новизна. Обґрунтовано концептуальний підхід до управління діловою активністю промислового підприємства, який передбачає вирішення завдань управління діловою активністю у рамках сформованої системи управління діло-

вою активністю, що дозволяє послідовно і системно забезпечити виконання мети управління діловою активністю.

Перелік посилань

1. Войнарченко М.П. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки [Текст]: [моногр.] / М.П. Войнарченко, Т.Г. Рзаєва. – Хмельницький: ХНУ, 2008. – 284 с.
2. Рзаєва Т.Г. Оцінка ділової активності та механізм забезпечення результативної діяльності підприємств (на прикладі підприємств машинобудування): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка підприємства і організація виробництва» [Текст] / Т.Г. Рзаєва. – Хмельницький, 2001. – 22 с.
3. Рзаєва Т.Г. Менеджмент ділової активності та його функції [Текст] / Т.Г. Рзаєва // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2000. – №2. – С. 18-20.
4. Рзаєва Т.Г. Оптимізація рівнів ділової активності суб'єктів господарювання [Текст] / Т.Г. Рзаєва // Вісник Хмельницького національного університету. Сер. «Економічні науки». – 2007. – №6. – Т.1. – С. 36-39.
5. Тихонова І.М. Ділова активність підприємства: складові та чинники впливу [Електронний ресурс] / І.М. Тихонова // Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки: Зб. наук. праць. – Одеса: ОДАУ, 2010. – №53. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/AVPCh/En/2010_53/index.htm
6. Ходыревская В.Н. К вопросу об эффективном управлении деловой активностью организации [Текст] / В.Н. Ходыревская // [Вестник Курской государственной сельскохозяйственной академии](#). – 2010. – №4. – Т.4. – С.4-6.
7. Леоненко Е.А. Управление деловой активностью промышленного предприятия: автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» [Текст] / Е.А. Леоненко. – Саранск, 2006. – 18 с.
8. Кривова А.В. Управление деловой активностью предприятий в аграрном секторе экономики: автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» [Текст] / А.В. Кривова. – Саранск, 2006. – 25 с.
9. Кремеров А.М. [Деловая активность компании в экономической среде](#) [Текст] / А.М. Кремеров // [Организатор производства](#). – 2011. – Т.50. – №3. – С. 51-55.
10. Костырко Л.А. Диагностика потенциала финансово-экономической устойчивости предприятия [Текст]: [моногр.] / Л.А. Костырко. – 2-е изд., перераб. и доп. – Харьков: Фактор, 2008. – 336 с.

Стаття надійшла: 28.05.2015 р.

Рецензент: д.н. держ. упр., доц. Маліков В.В.

УДК 005.311.12:622.32

JEL Classification: C 510

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ ПОТОКІВ ІНФОРМАЦІЇ НАФТОГАЗОВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Устенко А.О., д.е.н., професор

Василик І. І., аспірант

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Анотація. Побудова інформаційних моделей нафтогазовидобувних підприємств – найбільш трудомісткий процес у всьому комплексі робіт з аналізу існуючих систем. Це пояснюється передусім їх великою розмірністю, великою кількістю вхідних і вихідних документів, складністю виробничих процесів, значною кількістю задач, які вирішуються у виробничих підрозділах.

Метою даної роботи є побудова моделі потоків інформації на основі теорії графів цеху капітального та підземного ремонту свердловин нафтогазовидобувного управління. Предметом дослідження є основні форми документів та завдання, які вирішуються у цеху капітального та підземного ремонту свердловин. Ремонт свердловини як складної інженерно-технічної споруди є довготривалим та високочинним заходом, який потребує якісного підходу, чіткого планування і залучення великої кількості фахівців різних підрозділів та служб нафтогазовидобувного підприємства. Дослідження проводилися шляхом аналізу наукових робіт по темі і меті даної статті, які були надані як зарубіжними науковцями, так і вітчизняними. В роботі використані методи теорії графів, теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу інформації.